

DRAADSLACHTOFFERONDERZOEK

Vondst van dode kolganzen onder 150 K Vleiding Goes-Ellewoutsdijk bij „de Poel” gem. Borsele, Zuid-Beveland

Door G. J. Slob

Op 19 januari 1972 werd de hoogspanningsleiding, die aan de N.W.-zijde van het toekomstige ganzenreservaat „de Poel” gelegen is, onderzocht op draadslachtoffers. Een uitlating van een mijner collega's die een dag tevoren gezien meende te hebben, dat van een verstoorde groep ganzen, enige de draden raakten, was de aanleiding hiervan.

Het resultaat overtrof alle verwachtingen: 12 kolganzen, 1 goudplevier, 1 meerkoet, 1 wilde eend en 1 scholekster werden gevonden over een afstand van ± 1350 m.

Aangezien dit bij mijn weten het eerste geval in Nederland is waarbij een dergelijk aantal ganzen het slachtoffer is geworden, volgt hier een beschrijving van de omstandigheden zoals die ter plaatse een rol kunnen spelen.

Situering van de leiding ten opzichte van de pleisterplaatsen

De pleisterplaats van de hier verreweg het meest voorkomende kolgans, liggen voor het grootste deel in het toekomstige ganzenreservaat. Daarnaast zijn er echter enige percelen waar ook gefourageerd wordt, nl. direct aan de Z.W.-zijde van het reservaat op weiland en op een graslandgebied te Z.W. van Baarsdorp. Beide terreinen staan via een vlak landschapsgedeelte, zonder bomen, met elkaar in verbinding. Ten N. en Z. hiervan staan bomen, hierdoor is er a.h.w. een corridor ontstaan. De hoogspanningsleiding van 150 K.V. schermt de gehele N.W.-zijde van het toekomstige reservaat af en gaat dwars door vernoemde corridor heen. De afstand tot het ganzenreservaat varieert tussen de 275 en 500 m. De totale hoogte van de masten bedraagt 32.9 m. Aan de buitenkant van de bovenste armen bevinden zich twee zg. aarde-draden, tevens zijn hieraan 2 paar, door metalen strips horizontaal gekoppelde draden, bevestigd. Aan de onderste armen hangen vier van dergelijke koppels. De onderste armen bevinden zich op 22 m., de bovenste op 28.5 m. hoogte.

Slachtoffers

De ganzen die het slachtoffer van de draden geworden zijn, kwamen allen uit O. of N.O.-richting, ze lagen nl. onder de N.W.-draden of nog verder naar buiten tot op ± 80 m. afstand, gemeten vanaf de buitendste draad.

Omtrent het tijdstip van verongelukken tasten we in het duister. In de nacht zijn de kansen natuurlijk groter dan overdag, anderzijds zijn de kolganzen hier 's nachts minder actief. Indien de waarneming van m'n collega juist is, weten we in ieder geval dat invliegen bij verstoring ook overdag tot de mogelijkheden behoort. Vermoedelijk be-

treft het hier in hoofdzaak dieren die door verontrusting vanaf de weg die aan het N.W.-zijde langs het reservaat loopt, verjaagd zijn en die wilden uitwijken via de corridor.

Het wegvliegen bij verstoring geschiedt vaak wat ongeorganiseerd, de vogels hebben zich op deze korte afstand nog niet gegroepeerd en vliegen nog op verschillende hoogten, zodat de kans om met de draden in aanraking te komen voor een aantal van hen groter wordt.

Opvallend was dat de slachtoffers alle binnen 100 m., in de lengterichting van de leiding lagen en op tenminste vier verschillende tijdstippen de dood gevonden moeten hebben.

Dit kon uit de volgende omstandigheden worden afgeleid:

2 ex. waren in verregaande staat van ontbinding;

5 ex. waren door meeuwen e.d. reeds voor een groot deel geconsumeerd,

2 ex. waren „ouder' dan de volgende, gezien de toestand der ogen en

3 ex. waren „vers”, waarschijnlijk van de vorige dag.

Bij de slachtoffers bevonden zich 3 eerste-jaars dieren, 9 waren ouder. Zoals gezegd lagen de meeste kadavers in de onmiddellijke nabijheid van de leiding, ze moeten na het in aanraking komen met de draden, vrijwel direct dood geweest zijn. Ondanks grondige naspeuringen in de wijde omgeving van deze onheilsplaats geen enkel levend of dood dier gevonden. M.i. is dit voor een aantal, gezien de verwondingen, hoogst merkwaardig, omdat de aard van de verwondingen niet direct dodelijk geweest zou zijn.

dig, omdat de aard van de verwonding niet direct dodelijk geweest zou zijn.

De volgende verwondingen konden worden vastgesteld:

1 ex. voorhoofd beschadigd,

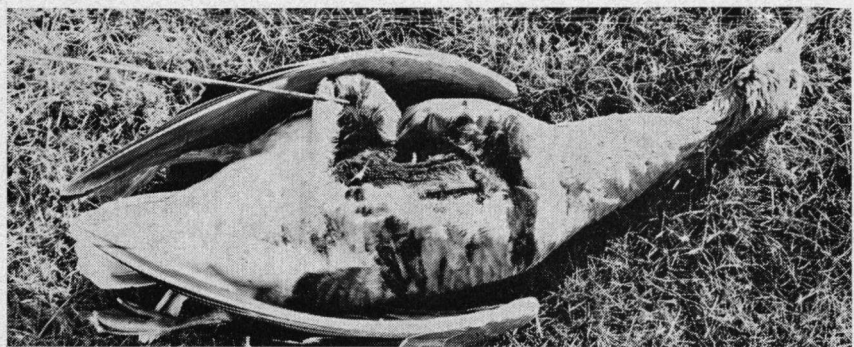
1 ex. ondersnavel beschadigd,

1 ex. grote ontvelde band over de borst,

1 ex. ontvelde vleugelboeg,

1 ex. verwonding in de oksel,

7 ex. gebroken vleugel.

Hoe lang rondgevoegen met een ernstig verwonde borst?

Foto: J. van Willegen

Geen enkel dier vertoonde schroeivlekken, veroorzaakt door het eventueel raken van twee draden. Omtrent het intreden van de dood, onmiddellijk

na het ongeval, tasten wij in het duister, er kunnen verschillende verklaringen voor zijn:

- a) Is de valsnelheid van een gans, door zijn gewicht, zo groot, dat de schok dodelijk is, doordat bijv. de lucht uit de longen geperst wordt? Van oa. postduiven is bekend, dat zij de val wel kunnen overleven.
- b) Het moet ook niet uitgesloten worden geacht dat schrik de dood tengevolge heeft gehad.

Maatregelen

Zoals de toestand momenteel is moet worden gesteld, dat maatregelen die kunnen leiden tot voorkoming of beperking van het aantal slachtoffers noodzakelijk zijn. Er zijn echter enige factoren die deze voorzieningen minder noodzakelijk zo niet overbodig maken:

a) Binnen afzienbare tijd zullen de terreinen in het kader van de ruilverkaveling „de Poel-Heinkenszand” voor een groot deel tot bonwland omgevormd worden. Dit wordt mogelijk omdat men de grondwaterstand verlaagt en er plaatselijk geëgaliseerd wordt. Door deze maatregelen zullen deze terreinen voor een groot deel hun aantrekkelijkheid voor de ganzen verliezen.

b) Gedurende zes weken in januari en februari is er nauwlettend op deze leiding gelet, ondanks het feit dat soms enig duizenden ganzen om en nabij deze plaats vertoeven, viel er geen enkel slachtoffer meer. De omstandigheden die tot de ongevallen geleid hebben moeten dus bijzonder extreem geweest zijn.

c) Uit esthetisch oogpunt is het aanbrengen van de bekende zilverkleurige bollen minder aanbevelenswaardig, dit dient alleen bij hoge noodzaak te gebeuren.

Voorals men bedenkt dat, zoals uit het voorgaande blijkt, binnen afzienbare tijd de omstandigheden totaal veranderen, is beveiliging niet meer urgent.

Conclusie

Hoewel tot nog toe bij verschillende draadslachtofferonderzoeken, voor zover mij bekend, het aantal gevonden ganzen nihil is, moet toch worden gesteld dat onder bepaalde omstandigheden er wel degelijk slachtoffers onder deze vogelsoort kunnen vallen. Dit blijkt uit het onderhavige geval waar we zeer waarschijnlijk met een complex van ongunstige factoren te maken hebben gehad.

De op handen zijnde veranderingen in het terrein rechtvaardigen het uitstellen van te nemen maatregelen. Deze maatregelen zijn vermoedelijk na voltooiing van de werkzaamheden i.v.m. de ruilverkaveling niet meer noodzakelijk.

- G. J. Slob, Boerhaavestraat 2, Kruijningen

TOELICHTING FOTO:

Uit een troep geschoten kolkans met een enorme wond, kennelijk veroorzaakt tengevolge van het tegen een draad vliegen van het elektriciteitsnet van „De Poel”. Het wondvlees was geheel verdroogd en gescheurd. Merkwaardig dat er geen enkele ettering of andere ontsteking waar te nemen was, temeer, omdat, gezien het verdroogde borstvlees, de wond reeds geruime tijd tevoren moet zijn ontstaan.